

תפילה קודם הלימוד:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שיעלה זכות לימוד זה שאני לומד בעד נשמת (פלוני בן פלוני), ובזכות לימוד זה האל הגדול הגבור והנורא שוכן עד וקדוש שמו, שתצרוך נשמתו בצרור החיים, ותשים מחיצתו במחיצת צדיקים חסידים יסודי עולם העומדים לפניך ונהנים מזיו אור פניך, ותתן לו מהלכים בין העומדים לפניך, ותמחול ותסלח ותכפר ותמחה ותעביר כל מה שחטא וענה ופשע לפניך או עשה דבר שלא כרצונך, ואל תזכור לו שום חטא ועון ופשע ועבירה, אלא כל המצוות שעשה תזכרם לו לטובה, ורוחו תרגיע בחלק היושבים בגן עדן ונשמתו תתעדן בטוב הצפון לצדיקים, ותרים כבוד מנוחתו ולקץ הימים יעמוד לגורלו וילזה עליו השלום ועל משפכו יבא בשלום, בדכתיב: יבא שלום ינוחו על משכבותם, הוא וכל שוכני עמו ישראל בכלל הרחמים והסליחות והנחמות והישועות ונאמר אמן.

אות ג - מסכת בבא בתרא פרק י

משנה א

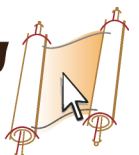
גט פשוט, עדיו מתוכו. ומקשר, עדיו מאחוריו. פשוט שכתבו עדיו מאחוריו ומקשר שכתבו עדיו מתוכו, שניהם פסולים. רבי חנינא בן גמליאל אומר, מקשר שכתבו עדיו מתוכו, כשר, מפני שיכול לעשותו פשוט. רבן שמעון בן גמליאל אומר, הכל כמנהג המדינה:

וחתומים בה עדים רבים, כדי שבינתים יסור כעסם וימנעו מלגרש. ומאחר ולא חלקו חכמים בתקנותיהם, לא תקנו שטר כזה רק בגט אשה, אלא בכל השטרות, ואף שטרות ממון, נתן לעשותו כפשוט' או כמקשר, ושניהם כשרים.

גט - שטר פשוט, עדיו חתומים מתוכו - באותו צד של הכתיבה, בתחתית נסח הגט. ומקשר, עדיו חתומים מאחוריו, כיון שדרך עשיתו היא באפן שפכות הסופר שורה אחת, ומקפל על הכתב את הצד החיצוני של הגט, וחותם עד אחד על הפל, מבחוץ, בצד שכנגד הכתיבה

פרק זה עוסק בדיני כתיבת שטרות שונים, גטי נשים, שטרות ארוסין וקדושין, ושטרות חוב.

להבנת שתי המשניות הראשונות יש להקדים שיש שני אפנים של כתיבת גט אשה. גט רגיל נכתב בדרך רגילה כמו כל שטר אחר, ושני עדים חותמים בשולי הכתיבה, והוא מכנה 'גט פשוט', כיון שגיר הכתיבה פשוט וישר. 'גט מקשר' הוא גט מיחד שתקנו חכמים לכהנים, כיון שהם קפדנים ועשויים למהר ולגרש את נשותיהם, ואחר כך כשיתחרטו לא יוכלו להחזירן, שהרי כהן אסור בגרושה, ולכן תקנו להם חכמים גט שעשיתו נמשכת זמן רב

כְּכֹל שֶׁטֶר פָּשוּט שֶׁעֲדִיו חֲתוּמִים מֵתוּכוּ, וְרַק פָּשוּט שֶׁחֲתָמוּ עֲדִיו מֵאַחֲרָיו, פְּסוּל.

בְּמָקוֹם שֶׁנִּהְיִים בּוֹ בְּכִתִּיבַת שֶׁטֶר פָּשוּטִים וּמְקַשְּׂרִים, וְאָמַר אָדָם לְשִׁלּוּחוֹ שֶׁיִּכְתֹּב לוֹ שֶׁטֶר פָּשוּט וְהִלֵּךְ וְעָשָׂה לוֹ מְקַשֵּׁר, אוֹ לְהַפְּךָ, לְדַעַת תֵּנָּא קָמָא הַשֶּׁטֶר פְּסוּל, כִּיּוֹן שְׂאֲנוּ מִנִּיחִים שְׁהִיְתָה כּוֹנְתָו שֶׁיִּכְתֹּב לוֹ דְּוָקָא שֶׁטֶר כְּזֶה, וְכִיּוֹן שֶׁשֶּׁנָּה מִצְוִיו, הַשֶּׁטֶר פְּסוּל. רַבֵּן שֶׁמְעוֹז בֶּן גְּמְלִיאֵל חוֹלֵק וְאוֹמֵר, הַכֹּל בְּמִנְהַג הַמְּדִינָה, וְכִיּוֹן שֶׁבְּאוֹתוֹ מָקוֹם נִהְיִי בְּכִתִּיבַת שְׁנֵי סוּגֵי הַשֶּׁטֶר, אָנוּ מִנִּיחִים שְׂאֵין הַמְּשַׁלַּח מְקַפֵּיד בְּכָךְ, וְהַשֶּׁטֶר כְּשֶׁר כָּפִי שֶׁעָשָׂאוֹ הַשְּׁלִיחַ.

שֶׁנִּכְפַּל עֲתָה עַל שׁוּרָה זוֹ, וְתוֹפְרִים אֶת אוֹתָהּ שׁוּרָה. וְאַחַר כֵּךְ כּוֹתֵב הַסּוֹפֵר שׁוּרָה נוֹסֶפֶת, וּמְקַפְּלִים עָלֶיהָ אֶת הַקְּלָף שׁוֹב, וְחוֹתֵם שָׁם עַד, וְתוֹפְרִים אוֹתָהּ, וְכֵן הִלָּאָה עַד סוֹף הַגֵּט, עַד שֶׁנִּרְאָה הַגֵּט כְּעֵין מְנִיפָה.

גֵּט פָּשוּט שֶׁכָּתְבוּ עֲדִיו אֶת חֲתִימוֹתֵיהֶם מֵאַחֲרָיו, וּמְקַשֵּׁר שֶׁכָּתְבוּ עֲדִיו אֶת חֲתִימוֹתֵיהֶם מֵתוּכוּ, שְׁנִיָּהֶם פְּסוּלִים, כִּיּוֹן שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ כְּתִקּוֹן חֲכָמִים. רַבִּי הַנִּינָא בֶּן גְּמְלִיאֵל חוֹלֵק וְאוֹמֵר, מְקַשֵּׁר שֶׁכָּתְבוּ עֲדִיו מֵתוּכוּ, כְּשֶׁר, מִפְּנֵי שֶׁיִּכּוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ פָּשוּט, עַל יְדֵי שֶׁיִּפְתַּח אֶת כָּל הַתְּפִירוֹת וְהַקְּשָׁרִים, וְיִהְיֶה זֶה

משנה ב

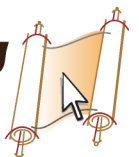
גֵּט פָּשוּט, עֲדִיו בְּשָׁנִים. וּמְקַשֵּׁר, בְּשִׁלְשָׁה. פָּשוּט שֶׁכָּתוּב בּוֹ עַד אַחַד, וּמְקַשֵּׁר שֶׁכָּתוּב בּוֹ שְׁנֵי עֲדִים, שְׁנִיָּהֶם פְּסוּלִין. כָּתוּב בּוֹ זְוִיזִין מְאָה דְּאֲנֹן סְלָעִין עֶשְׂרִין, אֵין לוֹ אֶלָּא עֶשְׂרִין. זְוִיזִין מְאָה דְּאֲנֹן תְּלָתִין סְלָעִין, אֵין לוֹ אֶלָּא מְנָה. כִּסְפָּה זְוִיזִין דְּאֲנֹן, וְנִמְחַק, אֵין פְּחוֹת מִשְׁתֵּים. כִּסְפָּה סְלָעִין דְּאֲנֹן, וְנִמְחַק, אֵין פְּחוֹת מִשְׁתֵּים. דְּרַבּוּנֹת דְּאֲנֹן, וְנִמְחַק, אֵין פְּחוֹת מִשְׁתֵּים. כָּתוּב בּוֹ מְלִמְעָלָה מְנָה וּמְלִמְטָה מְאָתִים, מְלִמְעָלָה מְאָתִים וּמְלִמְטָה מְנָה, הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחֲרֵי הַתְּחִתּוֹן. אִם כֵּן, לָמָּה כּוֹתְבִין אֶת הָעֲלִיּוֹן, שְׂאִם תִּמְחַק אוֹת אַחַת מִן הַתְּחִתּוֹן, יִלְמַד מִן הָעֲלִיּוֹן:

כָּתוּב בּוֹ זְוִיזִין מְאָה, דְּאֲנֹן סְלָעִין עֶשְׂרִין, כְּלוּמַר, שֶׁטֶר חוֹב שֶׁכָּתוּב בּוֹ שֶׁהַתְּחִיב הָאָדָם מְאָה זוּז, שֶׁהֵם עֶשְׂרִים סְלָעִים, וּבְקָאֵת מְאָה זוּז הֵם עֶשְׂרִים וְחֲמִשָּׁה סְלָעִים, אֵין לוֹ אֶלָּא עֶשְׂרִין סְלָעִים, וְאָנוּ מְפָרְשִׁים שֶׁהַתְּכּוֹן לְהַתְּחִיב מְאָה דִּינָרִים גְּרוּעִים, הַשְּׂוִים רַק עֶשְׂרִים סְלָעִים.

הִיא כָּתוּב בּוֹ זְוִיזִין מְאָה דְּאֲנֹן תְּלָתִין סְלָעִין, אִף שֶׁשְּׁלִשִׁים סְלָעִים הֵם מְאָה וְעֶשְׂרִים זְוִיזִים, אֵין לוֹ אֶלָּא מְנָה - מְאָה זוּז, וְאָנוּ מְפָרְשִׁים שֶׁהַתְּכּוֹן לְשִׁלְשִׁים סְלָעִים גְּרוּעִים, שֶׁהֵם שְׂוִים מְאָה דִּינָרִים.

גֵּט פָּשוּט, עֲדִיו בְּשָׁנִים, כְּכֹל עֲדוֹת שֶׁבְּתוֹרָה שְׁדִי לָהּ בְּשְׁנֵי עֲדִים. וּמְקַשֵּׁר, עֲדִיו לְכָל הַפְּחוֹת בְּשִׁלְשָׁה, כִּיּוֹן שֶׁרְצוֹן חֲכָמִים הִיא שֶׁהִכְנִת שֶׁטֶר כְּזֶה תֵּאָרֵךְ זְמַן רַב, וְלִכֵּן תִּקְנֵנוּ שֶׁיִּצְטָרְכוּ בּוֹ לְכָל הַפְּחוֹת חֲתִימוֹת שֶׁל שְׁלִשָּׁה עֲדִים. גֵּט פָּשוּט שֶׁכָּתוּב בּוֹ [חֲתוּם בּוֹ] רַק עַד אַחַד, וּמְקַשֵּׁר שֶׁכָּתוּב בּוֹ שְׁנֵי עֲדִים, שְׁנִיָּהֶם פְּסוּלִין.

הַמְּשַׁנָּה מְבִיאָה עֲתָה אֶפְנֵים שׁוֹנִים שֶׁבָּהֶם יֵשׁ סְתִירָה בֵּין הַלְּשׁוֹנוֹת שֶׁבְּשֶׁטֶר, וּמְבַאֵר שֶׁתְּמִיד הוֹלְכִים אַחֲרֵי הַפְּחוֹת שֶׁבְּלְשׁוֹנוֹת:

מאתים, או שהיה כתוב בו מלמעלה מאתים ומלמטה מנה, הכל הולך אחר התחתון, כיון שאנו מניחים שבינתים, תוך כדי הפתיחה, חזר בו והתחייב על סכום אחר, ואין זה דומה לרישא שהטעות כתובה באותו משפט ממש, שאנו הולכים תמיד אחר הפחות שבפלוניות. שואלת המשנה, אם בן, שלעולם הולכים אחר התחתון, למה בותבין את העליון, ומבארת, כדי שאם תמחק אות אחת מן התחתון, ילמד מן העליון מה היה כתוב שם, אבל במקום שיש סתירה בין העליון לתחתון, הולכים אחר התחתון.

אם היה כתוב בשטר 'כסף זוזין דאנון', כלומר, 'זוזי כסף שהם' ונמחק ההמשך, ואין ידוע כמה היה כתוב שם, אין לשון 'זוזין' פחות משתים, ונותן לו שני זוזים. היה כתוב בו 'כסף סלעין דאנון' - 'סלעי כסף, שהם' ונמחק ההמשך, אין פחות משנים - משני סלעי כסף. היה כתוב בו 'דרבונות דאנון' ונמחק ההמשך, אין פחות משתים.

אם היה כתוב בו מלמעלה - בתחלת נסח השטר שחייב לו מנה, ומלמטה - בסיום נסח השטר, כשחוזר וכופל את דבריו, שחייב לו

משנה ג

בותבין גט לאיש אף על פי שאין אשתו עמו, והשובר לאשה אף על פי שאין בעלה עמה, ובלבד שיהא מפירן, והבעל נותן שכר. בותבין שטר ללוה אף על פי שאין מלוה עמו, ואין בותבין למלוה, עד שיהא לזה עמו, והלוה נותן שכר. בותבין שטר למוכר אף על פי שאין לוקח עמו. ואין בותבין ללוקח, עד שיהא מוכר עמו, והלוקח נותן שכר:

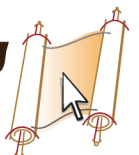
אכן שמו ושם אשתו, שאם לא כן יש לחשוש שאדם אחר יכתב שטר עבור אשה זו, ויתן לה אותו כראיה לכך שנתגרשה. וכן לגבי שובר יש לחשוש שאשה אחרת תכתב 'שובר' לבעל כראיה לכך שפרע את הכתבה של אשתו, ובאמת לא פרע.

דין נוסף: והבעל נותן את השכר של כתיבת השטרות, בין בכתיבת הגט, כיון שנאמר 'וכתב לה', ובין בכתיבת השובר, כיון שזהו שטר העשוי לטובתו, שתהיה לו ראיה על פריעת הכתבה.

בותבין וחותרים שטר ללוה, אף על פי שאין מלוה עמו, כיון שהשטר עשוי לחובתו, וכשיקבל את ההלוואה יתן את השטר למלוה,

משנתנו מבארת את הדין באופן שבא אדם אחד לכתוב שטר הנוגע לאדם נוסף, האם נתן לכתוב לו את השטר שלא בנוכחותו ושלא מידיעת אותו אדם:

בותבין גט לאיש - כותבים גט עבור האיש, שיוכל לגרש בו את אשתו, אף על פי שאין אשתו עמו, כיון שהוא יכול לגרשה בעל כרחה, ואינו תלוי בדעתה. והשובר לאשה - וכותבים עבור האשה 'שובר' שכתוב בו שקבלה מבעלה את ממון כתבתה, אף על פי שאין בעלה עמה, כיון ששטר זה הוא לחובתה, ואין לבעל הפסד בכך, והיא תתן את השטר לבעל לאחר שיפרע לה את דמי כתבתה. ובלבד שיהא מפירן - ובתנאי שפשוטב את הגט עבור הבעל מכיר הוא שזה

שהרי הדבר נעשה עבורו. בותבין שטר למוכר קרקע על מכירתה, אף על פי שאין לוקח עמו, שהרי השטר לחובתו, ואין בו הפסד ללוקח. ואין בותבין שטר מכירה ללוקח, עד שיהא המוכר עמו, שהרי יתכן שלא מכרה לו. והלוקח נותן את השכר של כתיבת שטר המכירה, כיון שתמיד נחשב הלוקח כמי שמרויח מהעסקה, יותר מהמוכר.

ואין למלוה הפסד בכתיבת שטר זה. ואין בותבין שטר חוב למלוה, עד שיהא לזה עמו, שהרי יתכן שבאמת לא היתה הלואה, ויש הפסד ללווה בכתיבת השטר שלא מדעתו [ונאפלו אם אומר להם המלוה שישאירו את השטר בידם, ויתנוהו לו רק לאחר שיאמר להם הלווה לעשות כן, עצם החתימה על השטר ללא צווי הלווה היא שקר, ואסורה]. והלוה נותן את השכר של כתיבת השטר,

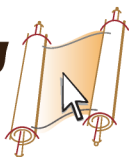
משנה ד

אין בותבין שטרי ארוסין ונשואין אלא מדעת שניהם, והחתן נותן שכר. אין בותבין שטרי אריסות וקבלנות אלא מדעת שניהם, והמקבל נותן שכר. אין בותבין שטרי ברורין וכל מעשה בית דין אלא מדעת שניהם, ושניהם נותנין שכר. רבן שמעון בן גמליאל אומר, שניהם בותבין שנים, לזה לעצמו ולזה לעצמו:

אין בותבין שטרי ברורין - שטרות של דיני תורה, שבהם נכתב מי הדין שברר לו כל אחד מהצדדים, או שטרות שפותבים בהם הדינים את ברור טענותיהם של הצדדים, וכל שטר של מעשה בית דין, כגון שטר שפותבים בו שרשאי המלוה לרדת לנכסי הלווה ולגבותם, אלא מדעת שניהם, ושניהם נותנין שכר. רבן שמעון בן גמליאל אומר, שניהם בותבין שנים - שני שטרות ראיה על בררת הדינים או ברור טענותיהם, לזה לעצמו ולזה לעצמו, אמנם לדעת תנא קמא יכול אחד מהם לומר שיקתבו רק שטר אחד, ויתנוהו ביד חברו, וכשיצטרף להשתמש בו יבקשנו מחברו, כדי למעט בהוצאות הכתיבה. אף רבן שמעון בן גמליאל סובר שיכול הלה לומר לו שאינו רוצה שיהא לו עסק עמו כלל, ולכן כותבים שנים.

אין בותבין שטרי ארוסין של חתן וכלה, שפתיב בהם כמה כל צד מתחייב לתת, ושטרי נשואין - כתבת אשה, אלא מדעת שניהם, כיון שבשטרות אלו יש חיובים גם על החתן וגם על הכלה, ואי אפשר לכותבם ולחותמם ללא צווי שניהם, והחתן נותן את השכר של כתיבת שטרות אלו.

אין בותבין שטרי אריסות - שטר שבו מקבל האריס את הקרקע באריסות, ומתחייב לעבד בה, ובעל הקרקע מתחייב לתת לו בתמורה חלק מסים מהיבול, וקבלנות - שטר שבו מקבל הקבלן על עצמו לעבד בקרקע במשך השנה, ובעל הקרקע מתחייב לתת לו סכום מסים וקבוע, אפלו אם לא יהיה יבול, אלא מדעת שניהם, כיון ששניהם מתחייבים בשטרות אלו, ויש צורך בהסכמת שניהם. והמקבל נותן את השכר של כתיבת השטר.

משנה ה

מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו ואמר לו, אם לא נתתי לך מבאן ועד יום פלוני תן לו שטרו, הגיע זמן ולא נתן, רבי יוסי אומר, יתן. רבי יהודה אומר, לא יתן:

והגיע הזמן ולא נתן את החמשים הנותרים, רבי יוסי אומר, יתן השליש את השטר למלוה, כפי שסכמו בתחלה, הגם שיוכל לגבות בו עתה את כל המאה. רבי יהודה אומר, לא יתן, כיון שהתחייבותו של הלווה הייתה בגדר 'אסמכתא', כלומר, סמך על כך שבודאי יפרע את החמשים הנותרים, ורק כדי לחזק את דבריו אמר לשליש שאם לא יפרע הכל יוכל להחזיר את השטר למלוה, אבל לא העלה בדעתו שבאמת יקרה כן, ובאופן זה של אסמכתא אין ההתחייבות חלה.

מי שפרע לחברו מקצת חובו, כגון שהיה כתוב בשטר שחובו מאה דינרים, ופרע לו חמשים, ולא רצו לכתוב שובר על אותם חמשים, והשליש את שטרו - נתן את השטר ליד אדם שלישי הנאמן על שניהם [שהרי אם יתן הלה את השטר למלוה יוכל לגבות בו מאה, ואם יתננו ללווה יוכל לטען שפרע הכל], ואמר לו הלווה, אם לא נתתי לך - למלוה את החמשים הנותרים מבאן [מעכשיו] ועד יום פלוני, תן לו שטרו - יתן השליש את השטר למלוה, ויוכל לגבות בו את כל המאה,

משנה ו

מי שנמחק שטר חובו, מעידין עליו עדים, ובא לפני בית דין ועושין לו קיום, איש פלוני בן פלוני נמחק שטרו ביום פלוני ופלוני עדיו. מי שפרע מקצת חובו, רבי יהודה אומר, יחליף. רבי יוסי אומר, יכתוב שובר. אומר רבי יהודה, נמצא זה צריך להיות שומר שוברו מן העכברים. אומר לו רבי יוסי, כך יפה לו, ולא יורע כחו של זה:

מי שפרע מקצת חובו הכתוב בשטר, רבי יהודה אומר, יחליף המלוה את שטר החוב, כלומר, יחזיר ללווה את השטר המקורי, ויכתבו שטר חדש על הסכום הקטן שנשא. רבי יוסי אומר, יכתוב שובר על סכום הפרעון, וישאר השטר המקורי ביד המלוה. אומר רבי יהודה, אם כן, שיכתבו שובר, נמצא זה - הלווה, צריך להיות שומר שוברו מן העכברים, שאם יאכלו העכברים את השובר, או שיאבד בדרך אחרת, יוכל המלוה לגבות ממנו את כל הסכום הכתוב בשטר, ואף את החלק שכבר פרע. אומר לו רבי יוסי, כך יפה

מי שנמחק שטר חובו - אדם שיש לו שטר חוב על חברו, ונמחק נסח השטר באנס, כגון מחמת התישנות או מחמת מים, מעידין עליו עדים שראו את נסח השטר קדם שנמחק, ובא לפני בית דין, והעדים מעידים מה היה כתוב בשטר, ועושין לו בית דין שטר 'קיום', כלומר, כותבים שטר חדש בנסח זה, איש פלוני בן פלוני נמחק שטרו ביום פלוני, וכותבים מה היה כתוב באותו שטר שנמחק, ופלוני ופלוני עדיו ונהטעם שכותבים את שמות העדים, כדי שיוכלו דינים אחרים לברר אם אכן היו אלו עדים כשרים].

מנכסים שמכר הלונה קדם פתיכת שטר זה, ואלו אם ישאר השטר המקורי, יוכל המלונה לגבות את שארית החוב מנכסים שמכר הלונה לאחר התאריך של פתיכת השטר הראשון.

לו, לפי שעבד לזה לאיש מלונה, ולא יורע כחו של זה - של המלונה, שאם יחליפו את השטרות, נמצא שהשטר החדש יהיה רק מהתאריך של היום, ולא יוכל לגבות על ידו

משנה ז

שני אחין, אחד עני ואחד עשיר, והניח להן אביהן מרחץ ובית הבד, עשאן לשכר, השכר לאמצע. עשאן לעצמן, הרי העשיר אומר לעני, קח לך עבדים וירחצו במרחץ, קח לך זיתים ובא ועשם בבית הבד. שנים שהיו בעיר אחת, שם אחד יוסף בן שמעון ושם אחר יוסף בן שמעון, אין יכולין להוציא שטר חוב על זה ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב. נמצא לאחד בין שטרותיו שטרו של יוסף בן שמעון פרוע, שטרות שניהן פרועין. ביצעו יעשו, ישלשו. ואם היו משלשים, יכתבו סימן. ואם היו מסמנין, יכתבו כהן. האומר לבנו, שטר בין שטרותי פרוע ואני יודע איזהו, שטרות כלן פרועין. נמצא לאחד שם שנים, הגדול פרוע והקטן אינו פרוע. המלונה את הברו על ידי ערב, לא יפרע מן הערב. ואם אמר על מנת שאפרע מפי שארעה, יפרע מן הערב. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אם יש נכסים לזה, בין כך ובין כך לא יפרע מן הערב. וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר, הערב לאשה בכתבתה והיה בעלה מגרשה, ידירנה הנאה, שפא יעשו קנוניא על נכסים של זה ויחזיר את אשתו:

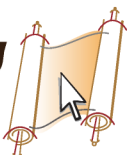
וירחצו במרחץ, קח לך זיתים ובא ועשם בבית הבד, והגם שאין לעני אפשרות לעשות זאת בפעל, אין זה מגרע את כחו של העשיר, ויכול העשיר להשתמש במרחץ ובבית הבד לעצמו.

המשנה דנה עתה בענין שני בני אדם ששמותיהם שווים:

שנים שהיו דרים בעיר אחת, שם האחד יוסף בן שמעון, וגם שם האחר יוסף בן שמעון, אין יכולין להוציא שטר חוב על זה, כיון שאם יכתב בשטר שיוסף בן שמעון חייב ליוסף בן שמעון, אי אפשר להוכיח מי מהם המלונה ומי

משנתנו עוסקת באחים שירשו את אביהם, ואין להם אפשרות שמוש שוה בנכסים שירשו:

שני אחין שירשו את אביהם, אחד עני ואחד עשיר, והניח להן אביהן בירושה מרחץ ובית הבד, אם עשאן האב לשכר - כדי להרויח מכף ממון, ולא להשתמש בעצמו, הרי הם משכירים את המרחץ ואת בית הבד, והשכר לאמצע - לשניהם יחד, ואין העשיר יכול לומר לעני השכר את חלקך לבד, ואני אשתמש בחלקי. אבל אם עשאן האב לעצמן, הרי העשיר אומר לעני, קח לך עבדים

פרוע, ואינו יכול לגבות ממנו את הסכום שבגדול מספק.

המלווה את חברו על ידי ערב, לא יפרע מן הערב עד שיתבע את הלווה תחלה, ורק לאחר שתבעו בדין, והתחייב, ואין לו מהיכן לשלם, גובה מהערב. ואם אמר המלווה בתחלה, הריני מלווה על מנת שאפרע ממי שארצה, מהלווה או מהערב, יפרע מן הערב אפלו קדם שתבע את הלווה. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אם יש נכסים ללווה, בין כך ובין כך – אפלו אם התנה שיגבה ממי שירצה, לא יפרע מן הערב לפני שתבע את הלווה.

וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר, הערב לאשה בכתבתה, שהתחייב שאם לא יפרע לה הבעל את כתבתה, ישלם הוא, והיה בעלה מנרשה – עומד לגרשה, ואין לבעל ממון לשלם את כתבתה, ויודע הערב שתתבענו האשה, ודירגה הנאה – אינו צריך לשלם עד שידייר הבעל את אשתו שלא תהנה ממנו, והטעם לכך, שמא יעשו קנוניא על נכסים של זה, שיגרשנה הבעל על דעת להחזירה, ותתבע את כתבתה, והבעל יוכיח שאין לו ממון לשלם, ותתבע האשה את הערב, ולאחר שישלם הערב לאשה את כתבתה, יחזיר הלה את אשתו, וישתמשו שניהם בממונו של הערב.

משנה ח

המלווה את חברו בשטר, גובה מנכסים משעבדים. על ידי עדים, גובה מנכסים בני חורין. הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו, גובה מנכסים בני חורין. ערב היוצא לאחר התום שטרות, גובה מנכסים בני חורין. מעשה בא לפני רבי ישמעאל ואמר, גובה מנכסים בני חורין. אומר לו בן ננס, אינו גובה לא מנכסים משעבדים ולא מנכסים בני חורין. אומר לו, למה. אומר לו, הרי החונק את אחד בשוק ומצאו חברו ואמר לו

מהם הלווה [והגם שהשטר ביד אחד מהם, יכול חברו לטען שנתן לו את השטר לאחר שפרע לו את החוב], ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב, כיון שאינו יכול להוכיח מי משניהם הוא הלווה. נמצא לאחד – ללווה בין שטרותיו שובר שכתוב בו שטרו של מלווה ששמו יוסף בן שמעון פרוע, ושניהם הלוו לו מעות, שטרות שניהן פרועין, כיון שיכול הוא לדחות כל אחד מהם ולומר ששטרו פרוע. כיצד יעשו אותם אנשים כדי שידעו במי המדבר, ישלשו – יכתבו שלשה דורות, ושם הסב שונה. ואם היו משלשים, שאף שם הסב שוה, יכתבו סימן כל שהוא, כגון שאחד מהם גבוה או נמוך, יכתבו פן בשטר. ואם היו מסמנין – שוים גם בסמיניהם, יכתבו בהן, אם היה אחד מהם כהן וחברו אינו כהן.

האומר לבנו לפני מותו, שטר אחד מאלו שבין שטרותי פרוע, ואיני יודע איזהו, שטרות כלן בחזקת פרועין מספק, ואינו יכול לגבות בשום שטר. נמצא ללווה אחד שם שנים – שני שטרות, וכיון שאמר האב שרק שטר אחד פרוע, בודאי יש עליו שטר אחד שאינו פרוע, הגדול בחזקת פרוע והקטן בחזקת שאינו פרוע, כיון שאת הסכום שכתוב בשטר הקטן הוא חייב בודאי, או מחמת שהקטן אינו פרוע או מחמת שהגדול אינו

הנח לו, פטור, שלא על אמונתו הלכה. אלא איזהו ערב שהוא חיב, הלכה ואני נותן לך, חיב, שכן על אמונתו הלכה. אמר רבי ישמעאל, הרוצה שיחבים, יעסוק בדיני ממונות, שאין לך מקצוע בתורה גדול מהן, שהן כמעין הנובע. והרוצה שיעסוק בדיני ממונות, ישמש את שמעון בן ננס:

גובה לא מנכסים משעבדים ולא מנכסים בני חורין. אמר לו רבן גמליאל, למה אינו גובה מנכסים בני חורין. אמר לו בן ננס, הרי זה דומה למלכה החונק את אחד - הלונה בשוק, ומצאו חברו, ואמר לו למלכה הנח לו ואני אשלם לך, והניח לו, פטור אותו אדם מלשלם למלכה, שהרי לא על אמונתו הלכה - לא הלכה לו מחמת שהאמין לו שישלם, שהרי רק עתה, לאחר שלא פרע אמר לו שניח לו והוא ישלם, והוא הדין בערב החתום לאחר העדים, שפיון שפכר נעשתה ההלואה וחתמו העדים קדם לכן, הרי זו ראיה שלא הלכה לו מחמת שסמך על הערב, ובאפן כזה אין הערב חיב לשלם דבר. אלא איזהו ערב שהוא חיב, כגון שאמר הערב למלכה קדם ההלואה, הלכה ואני נותן לך את דמי החוב, באפן זה חיב, שכן על אמונתו הלכה.

אמר רבי ישמעאל, הרוצה שיחבים, יעסוק בדיני ממונות, שאין לך מקצוע [פנה] בתורה גדול מהן, שהן כמעין הנובע, שנתנה התורה רשות בדיני ממונות לאדם לפסק לפי סברתו, לשקל ולדקדק בדברים לפי עיונו, והרוצה שיעסוק בדיני ממונות, ישמש את שמעון בן ננס.

המלכה את חברו בשטר שעדים חתומים בו, גובה מנכסים משעבדים - מקרקעות שמכר הלונה ללקוחות לאחר זמן ההלואה, ואפלו אם לא נכתב בשטר בפרוש שיגבה ממשעבדים, אנו אומרים שטעות סופר היא זו, ובודאי היתה ההלואה על דעת כן שיגבה ממשעבדים. המלכה את חברו שלא בשטר, אלא על ידי עדים המעידים על כך בעל פה, גובה רק מנכסים בני חורין - נכסים שביד הלונה עצמו, כיון שאין קול ופרסום להלואה הנעשית ללא שטר, ולא היו הלקוחות צריכים להזהר ולהמנע מלקנות נכסים אלו, ואם יגבה מהם נמצא שהפסידו שלא כדין. הוציא עליו המלכה כתב ידו שהוא חיב לו, ואין עדים חתומים בו, גובה רק מנכסים בני חורין.

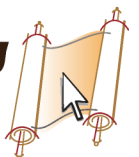
ערב היוצא לאחר חתום שטרות - ערב שחתם את ערבותו בשטר לאחר חתימות העדים, ונמצא שאין חתימותיהם מתיחסות אל ערבותו, ונמצא שיש עדים על ההלואה ואין עדים על הערבות, אם בא המלכה לגבות מנכסי הערב, גובה רק מנכסים בני חורין, כיון שלגבי הערב הרי זה כשטר שאין בו עדים. מעשה כזה בא לפני רבי ישמעאל, ואמר, גובה מנכסים בני חורין. אמר לו בן ננס, אינו

תפילה לאחר הלימוד:

אָנָּא יי מְלֵא רַחֲמִים, אֲשֶׁר בְּיַדְךָ נֶפֶשׁ כָּל חַי וְרוּחַ כָּל בֶּשֶׂר אִישׁ, יְהִיָּה נָא לְרֵצוֹן לְפָנֶיךָ תּוֹרַתְנוּ וְתַפִּילַתְנוּ בְּעֵבֹר נִשְׁמַת (פלוני בן פלוני), וְנִמְוֹל נָא עִמָּה בְּחֶסֶדְךָ הַגָּדוֹל, לְפִתּוּחַ לֵה שְׁעָרֵי רַחֲמִים וְחֶסֶד, וְשְׁעָרֵי גֶן עֵדֶן, וְתִקַּבַּל אוֹתָהּ בְּאַהֲבָה וּבְחֵיבָה, וְשִׁלַּח לָהּ מִלְּאֲכִיךָ הַקְּדוּשִׁים וְהַטְּהוֹרִים לְהוֹלִיכָהּ וּלְהוֹשִׁיבָהּ תַּחַת עֵץ הַחַיִּים אֲצֵל נִשְׁמַת הַצַּדִּיקִים וְהַצַּדִּיקוֹת חֲסִידִים וְחֲסִידוֹת, לְיַהֲנוֹת מִזִּיו שְׂכִינְתְּךָ, לְהַשְׁבִּיעָה מְטוֹבְךָ הַצֶּפּוֹן לְצַדִּיקִים, וְהַגּוֹף יָנוּחַ בְּקֶבֶר בְּמַנוּחָה נְכוֹנָה בְּחֶדְוָה וּבְשִׂמְחָה וְשָׁלוֹם, בְּדַכְתִּיב יָבֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מְשַׁכְּבוֹתֵם הַלֵּךְ נִכְחוֹ, וּכְתִיב 'עֲלוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יִרְנְנוּ עַל מְשַׁכְּבוֹתֵם' וּכְתִיב 'אִם תִּשְׁכַּב לֹא תִפְחַד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנַתְּךָ'. וְתִשְׁמֹר אוֹתוֹ מִחֵיבוֹט הַקֶּבֶר, וּמִרְמָה וְתוֹלְעָה, וְתִסְלַח וְתִמְחֹל לוֹ עַל כָּל פְּשָׁעָיו, כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחַטָּא, וְזָכוֹר לוֹ זְכוּיוֹתָיו וְצַדִּיקוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, וְתִשְׁפִּיעַ לוֹ מִנִּשְׁמַתוֹ לְדַשֵּׁן עַצְמוֹתָיו בְּקֶבֶר מְרוֹב טוֹב הַצֶּפּוֹן לְצַדִּיקִים, דְּכַתִּיב 'מָה רַב טוֹבְךָ אֲשֶׁר צִפְנָתָ לִירְאִיךָ' וּכְתִיב 'שִׁמְרָה כָּל עַצְמוֹתָיו אֶחָת מִהֲנֶה לֹא נִשְׁבְּרָה'. וְיִשְׁכּוֹן בְּטַח בְּרַד וְשִׁאֲנָן מִפְּחַד רָעָה, וְאַל יִרְאֶה פָּנָיו גִּיהֲנֹם, וְנִשְׁמַתוֹ תִּהְיֶה צְרוּרָה בְּצִרּוֹר הַחַיִּים, וּלְהַחֲיוֹתוֹ בְּתַחֲיִית הַמֵּתִים עִם כָּל מְתֵי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים, אָמֵן.

יהודי יקר!

כמה נרות אתה יכול להדליק לבד?
כמה משניות אתה יכול ללמוד לבד?

**בהישג ידך:
אלפי יהודים ילמדו משניות לעילוי נשמת יקירך!**

ארגון 'שתי הלכות ביום' שולח מידי יום כ-60,000 הודעות מייל המכילות תוכן תורני בקרוב ל-20 מסלולי לימוד שונים, בעברית, אנגלית, צרפתית וספרדית. ביכולתך להיות שותף פעיל בלימוד תורה של רבבות יהודים, ולהנציח את זכר יקירך במקום הגורם לעילוי נשמה הגדול ביותר - בלימוד תורה!

בתרומה חד פעמית של 200 ₪ יופיע שם יקירך בתאריך הרצוי לך בראש לימוד המשנה המבוארת, הנשלחת מידי יום לכ-3,500 מנויים בדואר האלקטרוני! כמו כן ניתן להקדיש לימודים שונים במסלולים רבים ומגוונים הנשלחים מידי יום בדואר האלקטרוני.

לפרטים, לתרומות ולהנצחות: 0765-404-360
במייל: donations@2halachot.org
באתר: www.2halachot.org

כמו כן אנו מזמינים אותך להצטרף לאחד או יותר מהלימודים של 'שתי הלכות ביום', הנשלחים חנים מידי יום לרבבות מנויים!
למגוון האפשרויות ולהצטרפות למסלולי הלימוד, היכנסו לאתר www.2halachot.org או במייל: office@2halachot.org

